

Sectie België – Estland / Letland / **Litouwen**

14-16 juni 2015

Bezoek van een delegatie aan Litouwen

Samenstelling van de delegatie

- Egbert LACHAERT (Kamer, Open Vld), voorzitter van de sectie
- Yves EVRARD (Senaat, MR), ondervoorzitter van de sectie
- Pol VAN DEN DRIESSCHE (Senaat, N-VA), voorzitter van de Belgische IPU
- Andries GRYFFROY (Senaat, N-VA), lid van de sectie

Van links naar rechts: Senator Pol VAN DEN DRIESSCHE, Senator Andries GRYFFROY, Kamerlid Egbert LACHAERT, Senator Yves EVRARD in het 141 leden tellende halffrond van de Seimas ('Assemblee') met op de achtergrond de Litouwse vlag.

Aanleiding van het bezoek

De regering besliste uit besparingsoverwegingen achttien ambassades en consulaten te sluiten, waaronder de volgende ambassades in lidstaten van de Europese Unie: Cyprus, Slovenië, Slowakije, Estland, Letland en Litouwen. Tijdens een ontmoeting, op 11 februari 2015, met Z.E. de heer Gediminas VARVUOLIS, werd een bezoek van de Belgische Vriendschapsgroep, na de sluiting op 1 juni 2015 van de Belgische ambassade in Vilnius, in het vooruitzicht gesteld. Voortaan is de Belgische ambassade in Warschau ook bevoegd voor Litouwen. Bij brief van 13 mei 2015 van de heer Vytautas GAPSYS, voorzitter van de Litouwse Vriendschapsgroep met België, werd de uitnodiging geconcretiseerd. De Baltische staten staan immers door de Oekraïne-crisis extra onder spanning en zijn pleitbezorgers van het Oostelijk Partnerschap met Georgië, Moldavië en Oekraïne. De delegatie werd uitgenodigd om poolshoogte te nemen van de geopolitieke situatie alsook om de solidariteit van lidstaten van de Europese Unie en de NAVO onderling andermaal te benadrukken. De voorzitter van de Seimas ('Assemblee'), mevrouw Loreta GRAUZINIENE bezocht op 4 maart 2015 haar ambtgenoten van Kamer en Senaat, de heer Siegfried BRACKE en mevrouw Christine DEFRAIGNE. Een driedaags tegenbezoek aan België tijdens de laatste week van september 2015 werd intussen eveneens in het vooruitzicht gesteld.

Programma

Het tweedaags bezoek ging integraal door in de hoofdstad Vilnius en omvatte onder meer:

- een briefing door de heer Mantvydas BEKESIUS, viceminister van Buitenlandse Zaken ;
- een ontmoeting met de heer Vytautas GAPSYS, voorzitter van de Litouwse Vriendschapsgroep met België, van wie de uitnodiging uitging ;
- een lunch met leden van de parlementaire commissie voor Defensie en Nationale Veiligheid ;
- een gedachtewisseling met de parlementaire commissies van Europese en Buitenlandse Zaken, deze laatste voorgezeten door professor Benediktas JUODKA ;

- een avondmaal aangeboden door de ondervoorzitter van de Seimas, voormalig premier (2006-2008) en minister van Defensie (2004-2006) Gediminas KIRKILAS ;
- een bezoek aan de zogeheten “Sunrise Valley” op de campus van de universiteit van Vilnius waar voornamelijk laser- en LED-technologie wordt ontwikkeld:
- een debriefing met lunch met de heer Vytautas GAPSYS, voorzitter van de Litouwse Vriendschapsgroep met België ;
- een bezoek aan de binnenstad van Vilnius, werelderfgoed van de UNESCO.

Positie van Litouwen

Litouwen is ongeveer twee keer zo groot als België met een bevolking van ongeveer drie miljoen. Het bevolkingsaantal daalt, want vele jongeren wijken uit naar de Verenigde Staten, Ierland of Duitsland. De hoofdstad Vilnius telt ongeveer een half miljoen inwoners waarvan 60 % Litouwers. De overige 40 % bestaan voor de ene helft uit inwijkelingen van Poolse afkomst en voor de andere helft uit inwijkelingen van Russische afkomst. Litouwen grenst aan Letland, dat tot 1 juli 2015 het voorzitterschap van de Europese Unie waarnam (Litouwen had die eer in de tweede helft van 2013), aan Polen – waar het lange tijd deel van uitmaakte –, aan Wit-Rusland en via Kaliningrad ook aan Rusland. Zowel de geopolitieke ligging van Litouwen als diens recente geschiedenis bepalen de huidige politieke toestand in grote mate. Op maandag 15 juni 2015, de dag waarop de delegatie haar gesprekken aanvatte, werd de voor Litouwers funeste dag herdacht waarop, 75 jaar geleden, de Sovjettroepen het land bezetten en de intellectuele, culturele, politieke en economische elite deporteerden naar Siberië en Kazakstan. Deze dag heeft de Litouwers zodanig getekend dat de Duitse inval, een jaar later, op 22 juni 1941 om precies te zijn, aanvankelijk als een bevrijding werd ervaren. De nazi's doodden evenwel 190.000 Joden, ongeveer 90 % van het aantal in Litouwen gevestigde Joden. Ten gevolge van de Tweede Wereldoorlog werd Litouwen in juli 1944 opnieuw ingelijfd bij de Sovjet-Unie. Litouwen, dat na de Eerste Wereldoorlog onafhankelijk werd, was op 11 maart 1990 de eerste van de voormalige Sovjetrepublieken die zich onafhankelijk verklaarde en aldus het ontbindingsproces van de Sovjet-Unie inzette.

De veertien doden en zeshonderd gewonden die hiermee gepaard gingen ten gevolge van een militaire interventie van Moskou in januari 1991 worden als martelaren beschouwd. Litouwen werd in 2004 lid van de Europese Unie en de NAVO. Op 1 januari 2015 werd het ook lid van de eurozone.

Briefing door de viceminister van Buitenlandse Zaken

Van links naar rechts: Julita USCIUTE (chef van de Litouwse Seimas voor Interparlementaire relaties) en viceminister van Buitenlandse Zaken de heer Mantvydas BEKESIUS

De heer Mantvydas BEKESIUS briefde de delegatie aangaande de spanningen waarmee Litouwen ingevolge de Oekraïne-crisis geconfronteerd wordt. De viceminister van Buitenlandse Zaken betreurt de beslissing de Belgische ambassade in Vilnius te sluiten. De zetel van Flanders Investment and Trade (FIT) werd in 2009 naar Sint-Petersburg verplaatst. De heer BEKESIUS looft echter de deelname van de Belgische luchtmacht aan het tegengaan van schendingen van het luchtruim door de Russische luchtmacht. Deze opdrachten hadden plaats tussen april en juni 2004 en van december 2006 tot april 2007. Tijdens het Europees voorzitterschap van Litouwen in 2013 en opnieuw begin 2015 werden deze missies voortgezet.

Litouwen steunt de Europese sancties ten aanzien van Rusland, zelfs indien dit resulteerde in een verlies van ongeveer 1 % van het bruto binnenlands product. De Litouwse regering betreurt dat de Minsk II Akkoorden – die moesten leiden tot een begin van oplossing in de Oekraïne-crisis – niet werden gerespecteerd. Op 23 juni 2015 worden deze akkoorden verlengd, maar verwacht wordt dat vanaf 1 juli 2015 de sancties opnieuw vernieuwd zullen moeten worden.

Van links naar rechts: Andries GRYFFROY, Pol VAN DEN DRIESSCHE, Egbert LACHAERT en Yves EVRARD tijdens de briefing van de Litouwse viceminister van Buitenlandse Zaken.

Het effect van de economische sancties staat niet ter discussie. Russische zakenlui geven toe dat ze verliezen lijden.

Wel twijfelt de Litouwse regering eraan of ze afdoende zijn om Rusland te doen afzien van zijn agressieve politiek van gebiedsuitbreiding, eerst ten aanzien van Georgië en thans ten nadele van Oekraïne. Rusland wacht tot Oekraïne dermate verzwakt is, dat het als een rijpe vrucht opnieuw in de Russische invloedssfeer terechtkomt. De Russische separatisten oefenen hun terreur uit in het oosten van Oekraïne. Bij vrije verkiezingen zouden de thans afgescheiden gebieden veeleer voor Oekraïne dan voor Rusland kiezen. De internationale gemeenschap moet vrije verkiezingen mogelijk maken. Eerst moet de militaire agressie evenwel een halt worden toegeroepen. In Kaliningrad is zwaar militair materieel, met inbegrip van nucleair materieel, ondergebracht. Litouwen rekent op de capaciteit van de NAVO om alle lidstaten tegen agressie van buitenaf te vrijwaren.

Ontmoeting met de voorzitter van de Litouwse Vriendschapsgroep

De voorzitters van de Litouwse en de Belgische Vriendschapsgroepen.

In de schoot van de Interparlementaire Unie maakt Litouwen deel uit van de 12+-Groep, voorgezeten door senator Philippe MAHOUX. De heer GAPSYS heeft een half jaar in Gent gestudeerd. De Litouwers hebben met de Belgen hun biercultuur gemeen. Door zijn kennis van zowel Oost-Europa als Rusland kan Litouwen een brugfunctie vervullen. Ingeval van oorlog behoort Litouwen bij de eerste slachtoffers. Thans woedt een hybride oorlog, want Litouwen krijgt ook cyberaanvallen te verwerken. De Russische minderheid in Litouwen, in het algemeen beter geïntegreerd dan de Poolse minderheid, respecteert de nationale soevereiniteit. Poolse Litouwers klagen over de afwezigheid van de w en de x in het Litouwse alfabet, terwijl het Pools vaak de x en de w bezigt. Eerlang zal een wet hierin soelaas brengen. Het gebruik van Cyrillisch is een zorg voor later. Litouwse Russen hebben geen dubbele nationaliteit, in tegenstelling tot wat in Letland de regel is. Op sociaal vlak wil Litouwen een goede EU-leerling zijn en sociale dumping vermijden. De sociale inspecties van de EU-lidstaten moeten samenwerken. De sociale standaarden moeten worden opgetrokken in plaats van verlaagd.

Lunch met leden van de commissie voor Defensie en Nationale Veiligheid

Van links naar rechts: Andries GRYFFROY, Eduardas SABLINSKAS en Arvydas ANUSAUSKAS.

Momenteel zijn incidenten met Russische strijdkrachten, vooral op zee en in de lucht, schering en inslag. Ingeval van een inval kunnen de Litouwse strijdkrachten alleen de overmacht niet aan. De dienstplicht, die in 2008 werd afgeschaft, is vorig jaar in het licht van de militaire dreiging dan ook opnieuw ingevoerd. Circa 3.000 à 3.500 jongeren tussen 19 en 26 jaar moeten negen maanden legerdienst volbrengen. De NAVO heeft ook beslist in de Oost-Europese lidstaten Polen, Bulgarije, Roemenië en de Baltische staten zwaar militair materieel waaronder gevechtstanks onder te brengen alsook vanaf 2017 een zogeheten flitsmacht op te zetten, een NAVO-elite-eenheid (“Very-High-Readiness-Joint-Task-Force”) die binnen de 48 uur kan interveniëren.

Gedachtewisseling met de commissies Europese en Buitenlandse Zaken

Van links naar rechts: Pol VAN DEN DRIESSCHE, Emanuelis ZINGERIS (christendemocraat), Linas BALSYS (ecologist), Benediktas JUODKA (sociaaldemocraat), Egbert LACHAERT, Yves EVRARD, Andries GRYFFROY.

Door de aanhechting van de Krim heeft Rusland het internationaal recht geschonden. Indien de grenzen die na de Tweede Wereldoorlog in Yalta werden vastgelegd niet worden gerespecteerd, dreigt in heel Oost-Europa – waar de grenzen werden hertekend – een chaotische situatie te ontstaan. De Minsk Akkoorden I & II worden met de voeten getreden. Derwijze is de Oekraïne crisis onoplosbaar. In die omstandigheden zijn economische sancties onvermijdelijk, zelfs indien de Europese lidstaten daardoor voor een stuk in hun eigen vlees snijden.

Sommige Europese lidstaten – zoals Griekenland en Hongarije, bijvoorbeeld – hebben echter een andere mening. De boycot heeft niettemin ook positieve gevolgen: zo moeten nieuwe markten worden aangeboord, in China en Dubai bijvoorbeeld. Litouwen is een zeer actieve pleitbezorger van het Oostelijk Partnerschap, waarvan het verdrag momenteel in zeven Belgische parlementen voor ratificatie werd voorgelegd. Ook de totale afhankelijkheid van het Russische gas heeft ertoe geleid dat naar alternatieven wordt gezocht: de sluiting van kerncentrales zal het voorwerp uitmaken van een volksraadpleging, maar verder wordt ook vloeibaar gas geproduceerd en worden pijpleidingen aangelegd naar Zweden en Polen. Ten slotte wordt gesuggereerd dat de Benelux-landen en de Baltische staten samen met de Visegrad-landen (Polen, Hongarije, Slowakije en de Tsjechische Republiek) een aantal zaken samen zouden kunnen doordrukken in de Europese Raad.

Avondmaal aangeboden door de ondervoorzitter van de Seimas

De ondervoorzitter van de Seimas, voormalig premier (2006-2008) en defensie-minister (2004-2006) brengt tijdens het afscheidsdiner een toast uit op de vriendschap tussen de Belgische en de Litouwse parlementsleden.

Het avondmaal verenigde praktisch dezelfde personen die ook in de commissies Europese en Buitenlandse Zaken zetelden, op uitzondering van gastheer Gediminas KIRKILAS. Als defensie-minister was de heer KIRKILAS België zeer dankbaar dat het het eerste NAVO-lid was om met F-16's het Litouwse luchtruim voor schendingen te vrijwaren. In het begin waren er 60 à 70 per jaar. Thans zijn het er evenveel per maand. De Russische president Wladimir POETIN noemde het uiteenvallen van de Sovjet-Unie – en niet bijvoorbeeld de Tweede Wereldoorlog – ooit de grootste geopolitieke ramp van de twintigste eeuw. In die optiek wordt Litouwen, de eerste voormalige Sovjetrepubliek die zich onafhankelijk verklaarde, met de vinger gewezen. Rusland wil zijn invloedssfeer terugwinnen en creëert daartoe aanslepende conflicten, zoals het conflict in Georgië en Oekraïne. Het Euraziatisch project van POETIN – dat tegenover het Europese wordt gesteld – dreigt echter een droom te blijven.

Voorzitter Egbert LACHAERT ontvangt van Gediminas KIRKILAS, ondervoorzitter van de Seimas, een medaille ter herinnering aan de 25ste verjaardag van de onafhankelijkheid van Litouwen.

Bezoek aan “Sunrise Valley” op de campus van de universiteit van Vilnius

Tot slot brengt de delegatie een bezoek aan “Sunrise Valley”. Dit onderzoekscentrum, gevestigd op de campus van de universiteit van Vilnius, stelt meer dan tweehonderd onderzoekers tewerk en wil onder meer met Europese fondsen, en in samenwerking met tal van ondernemingen (waaronder het Belgische IMOMECC met zetel in Hasselt en Acros Organics met zetel in Geel), een synergie tot stand brengen van theoretisch en toegepast wetenschappelijk onderzoek enerzijds en industriële toepassingen anderzijds. Vooral de laser- en LED-technologie is het paradepaard van de Litouwse onderzoekers.

*Van links naar rechts: Serge DE RYCK, Yves EVRARD ,
Andries GRYFFROY, Pol VAN DEN DRIESSCHE
en Egbert LACHAERT in de Litouwse “Sunrise Valley”.*